

248 4. Účast na sborovém životě v Liptále

Tím nejdůležitějším v církvi nejsou její budovy ani zvony, ale společenství sboru, v němž se všichni podílejí na společné víře a službě. Podle vyprávění pamětníků býval toleranční kostel při bohoslužbách plně obsazen a také nový kostel po r. 1907 býval plný. Vysoká účast při slavnostních příležitostech byla způsobena i tím, že sbor býval početnější než dnes.

Po smrti faráře Dobiáše však došlo k tomu, že ve volebních shromážděních nebyl přítomen dostatečný počet voličů, aby mohl být nový farář právoplatně zvolen. Účast zřejmě poklesla. Také v roce 1922 staršovstvo rokuje o tom, že poklesla návštěva bohoslužeb. Jistě k tomu vedly i finanční nesnáze a neustálé požadavky na členy sboru.

Na sníženou účast při bohoslužbách měla dále vliv i ta skutečnost, že se veřejný život v obci diferencoval do různých spolků a politických stran. Mnohé akce se pak odehrávaly právě o nedělích. Jako příklad může posloužit zápis z 25. 8. 1929, kdy se ohlášená schůze staršovstva nekonala pro neúčast, protože v ten den bylo slavnostní odevzdání Stoupalova Zemědělského domu. Právě při kázání "táhli s hudbou jasenští a zádverčtí kolem chrámu fortissimo vyhrávajice".

Od konce 1. světové války se začíná i na venkově prosazovat proces sekularizace - zevětštění. Marně vystupovali kazatelé proti tanečním zábavám a proti rušení nedělního klidu. Zatímco si lidé ještě o sto let dříve nedovedli život bez církve a náboženství představit, začínají se po 1. světové válce čím dál tím víc zaměřovat na věci, které jim přinášejí sebeuplatnění, užitek a zábavu. Tento proces vyvrcholil po roce 1948, ale o tom se dočteme až v závěrečné části tohoto přehledu.

Na účast při bohoslužbách v liptálském kostele, který je největším evangelickým kostelem na Valašsku, měly vliv i změny v rozsahu a v počtu členů sboru. Při tzv. falešném tolerančním patentu se v roce 1777 přihlásilo za evangelíky v Liptále 862 členů, ve Lhotě 480 a v Senince 301, celkem tedy 1643 členů. Po vydání rádného tolerančního patentu se k liptálskému sboru přihlásilo 1250 členů. Tento počet vzrůstal, protože narozených dětí bývalo ročně 100 až 120, zatímco počet zemřelých byl o polovinu nižší. K liptálskému sboru patřili i evangelíci reformovaného vyznání z Valašské Polanky, Lužné, Prlova, Pozděchova, Bratřejova, Jasenné, Ubli, Všeminy a Trnavy. V r. 1863 žilo v těchto obcích celkem 150 členů liptálského sboru. Celkový počet členů se až do r. 1863 pohyboval kolem 2 500 (1815 - 2533 členů, 1816 - 2421, 1825 - 2456, 1863 - 2358). V roce 1881 se uvádí 3680 členů, v r. 1884 - 3041, ale r. 1894 vykazuje 2638 členů sboru a v r. 1914 má sbor 2865 členů. V té době se každoročně vystěhovalo až 20 členů, nejvíce však v r. 1910, kdy se vystěhovalo 172 lidí.

V r. 1869 bylo 87 členů z Valašské Polanky přefařeno na Vsetín a po spojení církve evangelické luterského a reformovaného vyznání odcházejí ze svazku liptálského sboru reformovaní evangelíci z Jasenné, Ubli, Prlova, Pozděchova a Bratřejova. Přesto počet členů liptálského sboru vzrůstá na 2923 v roce 1931 a v r. 1930 přesahuje 3000 (1933 - 3010, 1934 - 3029,

1936 - 3039). Po válce pak nastává pokles, když mnoho lidí odchází do po- hraničí. V r. 1946 se počet členů sboru v jediném roce snižuje o 350 na celkový stav 2164. I po tomto poklesu má ještě počet členů vzestupnou tendenci (1951 - 2296). O rok později však byla Seninka připojena k nově ustavenému sboru v Leskovci a mladí členové sboru se čím dál tím víc stěhují na Vsetín a do jiných měst. Klesá také počet narozených dětí. V současné době má sbor kolem 1100 členů. Je také dost těch, kteří si musí ujasnit, zdali ke sboru patří, nebo nepatří.

249

5. Mezicírkevní vztahy

Vydání tolerančního patentu v r. 1781 nepřinášelo evangelíkům náboženskou rovnoprávnost a svobodu. Byli jen trpěni, zatímco římskokatolická církev měla nadřazené postavení. Evangelíci museli při různých příležitostech dát odvádět různé poplatky římskokatolické faře a doléhala na ně mnohá omezení. To ovšem nepřispívalo k rovnoprávnému, otevřenému vztahu.

Z let 1850 - 1904 jsou dochovány dopisy zasláné okresnímu hejtmanství ve Valašském Meziříčí, v nichž jde o různé spory s římskokatolickou církví, týkající se náboženského vyznání některých sirotků nebo nábožensky smíšených sňatků.

Z let 1863 - 1869 jsou zachovány listy "Bedřicha, Arcibiskupa Holomouckého, Vojvody, Knížete ... Hraběte, Landhraběte z Fürstenbergu, Doktora sv. Pisma atd.", jimiž obviňuje z kacírství ty, kteří přestupují do evangelické církve. V jednom listě rozhodl, aby Anna Friedlová ze Seninky "do trestu klatby čili exkomunikace upadla ... a že se ji všichni pravověřící křesťané vyhýbatí mají." Pokud se tyto osoby nenavrátí do katolické církve, bude "v den soudu Páně navéky zavržena duše jejich." Takové listy působily už v oné době odpuzujícím dojmem, takže se v r. 1903 farář Košut dožaduje, aby byly otištěny buď v časopise "Hus" nebo "Listech ze Siona" jako odsouzeníhodný doklad agresivního a povýšeného postupu ze strany arcibiskupa Bedřicha.

Pozoruhodný je i dopis zasláný liptálským římskokatolickým farářem Františkem Štěpánem 21. 10. 1904. Začíná takto: "P. T. Vaše Vedeníství! Ve farnosti liptálské, na chudobném Valašsku jest jen 225 katolíků, ale 2101 protestantů a 31 židů, dítka navštěvují školu protestantskou, která je ještě kazí. Aby náboženské přesvědčení katolické se posilovalo... má se zřídit v Liptále sirotčinec. Tomu měla finančně napomoci loterie a evangelický farář v Liptále jest pak žádán, aby losy svým farníkům doporučil.

Jak vyhraněnými a od sebe oddělenými veličinami byli v oné době katolíci a evangelíci, ukazuje i skutečnost, že za 20 let /1894 - 1914/ se konaly jen tři nábožensky smíšené sňatky v evangelickém kostele. Současně docházelo každoročně k dvěma až sedmi přestupům z církve evangelické do

Dovídámme vás, že ke hlaprázdným smýšlením se zabýváte, zapříští víru katolickou a učení křesťské vyznávat. Péčí máte o věčné blaho vaší nezemřelné duše ve jménu Boha a sv. církve vás napomínáme, abyste v křesťnosti se navrátili k jednotě věry sv. a tak pojistili spasení své. Nebo křesťstvím se zavřete všechny prostředky života věčného a duší svou uvrhnete do záhuby věčné.

Spolu vám nařizujeme, abyste v lhůtě 30 dnů, čítající od dne obdržení tohoto listu se dostavili před tento duchovní soud v Olomouci, se zodpovídali z jednoty svého, a se očistili od podezření nadzvučného.

Přitom dokládáme, že, kdybyste Našeho napomínání neušlechtili a Našemu nařízení v tvrdohlavnosti své se nepodrobili, vás za vinnou drželi budeme a trest za provinění křesťství v zákonech církevních vymřeny, totiž vyloučení z lůna církve sv. vám přisouzen bude.

Dána jest vám lhůta ku pokání, čiže tedy, co k spasení duší vaši prospívá, abyste obstáli v den soudu Páně. Amen.

Dáno u duchovního diecézního soudu

v Olomouci dnu 1. května 1866

Anni Hausek

*Antonij Šťastný
Josef Šťastný
Ludvík Hausek
Lipsal*

římskokatolické a naopak a dalo se to s největší pravděpodobností opět při sňatcích.

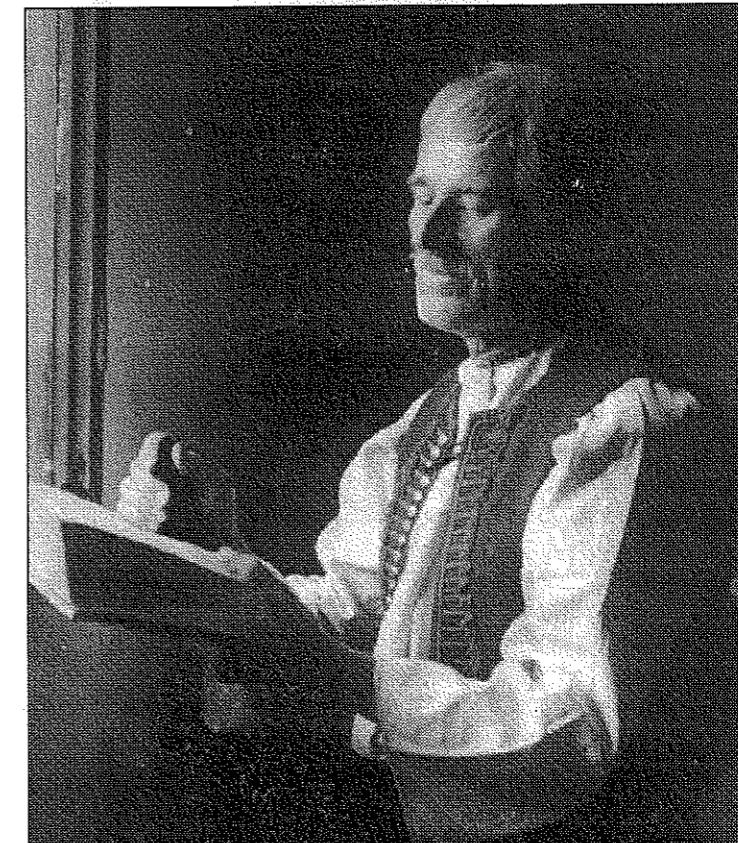
Na začátku tohoto století začal do některých sborů na Valašsku pronikat baptistický vliv. Baptisti se pokoušeli působit zejména na mládež prostřednictvím svého pěveckého kroužku. V letech 1913-1923 přestoupilo k baptistům podle dochovaných záznamů 25 lidí. Od roku 1942 jsou uváděny přestupy jednotlivců nebo celých rodin k církvi adventistů.

K novým vztahům mezi církvemi zve ekumenické hnuti, které klade důraz na společný biblický základ všech křesťanských církví a zve je k vzájemné důvěře a spolupráci. Ta je možná jen tehdy, když se žádná církev nad druhé nepovýše a neprohlašuje se za jedině správnou a samospasitelnou a nepokouší se vnutit jiným své učení a svůj způsob zbožnosti. Různá společenství mají různé důrazy, jimiž si mohou navzájem sloužit, v žádném

případě však prosazovat v jiných církvích své pojetí nebo dokonce přetahovat jejich členy. Smíšené sňatky by neměly vést k náboženské lhostejnosti obou partnerů a k opomenutí náboženské výchovy dětí. Otevřený vztah, vycházející ze společného biblického základu a projevující se vzájemným porozuměním a úctou, je jedině možný a správný v době, kdy je svět ohrožován duchovním a mravním rozkladem, materialismem a ateismem, totalitními tendencemi, sektami, drogami a extremismem.

6. Církevní hudba a zpěv

Vedení zpěvu při bohoslužbách a pohřbech bylo v minulém století svěřeno především učitelům církevních škol. Proto se učitelům říkávalo kantoři, t. j. zpěváci. Z r. 1897 se zachoval zápis, podle něhož byl učitel Otta požádán o vykonávání služby církevního zpěváka, za což mu bylo nabídnuto 100 zlatých ročně. Na pohřby si členové sboru mohli zavolat i jiné zpěváky a za zpěv při pohřbech v kostele a na hřbitově byla určena odměna 50 krejcarů.

Jan Šťastný,
který začal zpívat při pohřbech, foto asi
1930.